

Naročnina

znaša letno 30 Din, polletno 15 Din,
— za inozemstvo letno 60 Din.

Posamezna številka 1 Din.

UREDNIŠTVO — UPRAVA:
pri g. Jos. Benko v M. Soboti
telefon številka 8.

Štev. rač. poštne hran. 12.549

Izhaja vsako nedeljo.

MURSKA KRAJINA

Tednik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Cena oglasov

Na oglasni strani: cela stran 800
Din, pol strani 400 Din. — Cena
malim oglasom do 30 besed 15 Din,
vsaka beseda več 1 Din. — Med
tekstom vsaki oglas 15% dražji.
Pri večkratnem oglaševanju popust

UREDNIŠTVO in UPRAVA
v Murški Soboti.

Rokopisi se ne vračajo.

V. LETO

Murska Sobota, 30. oktobra 1938.

ŠTEV. 44.

Življenje nas uči

Pred nedavnim smo stali pred novo katastrofo sveta. Le malo je manjkalo, da nebo ni ponovno zažarelo v smrtonosnem ognju. Vsi se zavedamo s kakšnimi žrtvami je bil ta plamen ugašen. Razkosana Češkoslovaška, v osrčju Evrope, ki se počasi dviga iz največjega ponižanja ki more doleteti kakšen narod, bo za rodove in rodove živo svarilo, kam pelje zaupanje do takozvanih prijateljev in zaveznikov. Če pridejo na človeka usodni udarci in če takrat obupa je splošna sodba, da je slabič. Če pa nosi v sebi globoko vero do svojih življenjskih sil pa služi večkrat nesreča za mejnik, ob katerem se rodi spoznanje, da je bila prejšnja pot napačna in da je treba kreniti po novih smereh k novemu življenju. Kolikokrat se da življenje narodov primerjati z življenjem posameznika. Večkrat lahko kake nesreče pahnejo narod v obup a mnogokrat se pa tudi zgodi, da se ob splošni narodni nesreči, narod še le zdrzne in se začne zavedati svojih neizrabljenih sil. In zgodovina pozna mnogo primerov, da je iz velikih nesreč narod ostal še močnejši. Izmodren in očiščen po veliki narodni bolečini se vrže s stisnjenimi zobmi na novo delo, ki je prineslo neslutene uspehe.

Vsega tega se zaveda danes ponižani češki narod, ki se mu je čez noč zrušilo vse, kar je ustvaril v dvajsetih letih svoje težko priborjene in z največjimi žrtvami plačane svobode. Vendar pa ta strahoviti udarec ne bo strl tega — žilavega in delavnega slovenskega naroda. Še vedno neka-ko omamljeni od nedavne katastrofe, so si že začrtali pot v bodočnost, ki bo živo nasprotje one iz preteklosti. Predvsem so si jasni glede svojih zaveznikov, ki so jim neprestano obljubljali svojo pomoč. To velja za Francijo in za sovjetsko Rusijo. Posebno na zadnjo, ki je vedno govorila o svoji vojni moči in da je vedno pripravljena pomagati ogroženim zaveznikom so Čehi mnogo gradili. Ko pa je prišel trenutek, ko bi se morali uresničiti vse dolgotrajne obljube, ni bilo v Rusih ne duha ne sluha. Zato pripada baš

sovjetski Rusiji največji delež pri razkosanju Češkoslovaške. Po ruskih zaslugah so se nehote znašli med krivci češke katastrofe tudi Francozi, ki so prav tako slepo verovali v sovjetsko bahavost, ne da bi se prej prepričali o resničnosti vseh visokodonečih fraz.

Nujna posledica vsega tega je bila, da so Čehi z temi prijatelji sklenili svoje račune, na žalost šele sedaj, ko so izgubili polovico svojega ozemlja. Politično zvezo s Sovjetijo so Čehi že odpovedali. Tudi doma čistijo kar se da in so razpustili že vse komunistične organizacije. Isto je storila tudi samostojna Slovaška. Tako so slednjič v osrčju Evrope podrli zlovesččo komunistično drevo, ki je metalo svoje temne sence tudi po sosednjih in oddaljenih državah.

Pri vsem tem se s strahom vprašujemo, kaj bi bilo z našo državo, če bi hodila po istih zunanje političnih potih kakor bratrska Češkoslovaška. Odgovor ni težak! Dejanja govorijo preveč prepričevalno in nedvomno bi bilo tudi naše dvajsetletno delo pri izgradnji našega svobodnega doma, razrušeno in uničeno. Da je nam ohranjen obup nad razvalinami našega dela se imamo za-

hvaliti edino le krmarju naše zunanje politike zunanjemu ministru in predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviču. To je prvi in največji nauk, ki nam nudi tragedija češkoslovaškega naroda.

Do vsega tega pa mogoče ne bi prišlo, če češki narod ne bi bil tako strankarsko razcepljen, kar je dovedlo do tega, da je sorazmerno majhna skupina ljudi znala narekovati zunanjo politično pot češkoslovaškega naroda, ki ni hotela v gotovih vprašanih nikdar mimo Moskve. Vsa svarila in medonimi, ki so vidli to pogubonosno pot je bil tudi naš predsednik vlade Dr. Stojadinovič, niso nič zalegla. Usodna trmoglavost nekaterih ljudi in to v zgodovinskih trenutkih, je spravila milijonski slovanski narod v obup.

Iz vsega tega se moremo marsičesa naučiti. Učenci smo, zato ne smemo biti tako zakrnjeni, da ne bi vedeli kaj nam je storiti. Tudi nam ne preostaja ničesar drugega, kakor da se notranje strnemo, pozabimo vse medsebojne prepire in da ustvarimo močno in enodušno fronto, ki bi bila sposobna kljubovati vsem morebitnim neprilikam. Ali ne bi bili prihodnji dnevi, ki se porajajo v naši notranji politiki najlepša prilika za to?

POLITIKA

Najmočnejša skupina, ki bo nastopila pri bližnjih volitvah, bo JRZ z nosilcem vlade dr. Milanom Stojadinovičem. Stranka že razvija močno delavnost ter prireja po vsej državi shode, na katerih govore najvidnejši člani stranke. Na nekaterih shodih bo govoril tudi še dr. Stojadinovič. Kandidature za vse kraje še niso določene. Z JRZ bo nastopila in volila tudi skupina sedanjega ministra Svetislava Hodžera, tako imenovani „borbaši“.

Dimitrij Ljotič, vodja „Zbora“ bo pri volitvah v državno skupščino nastopil s svojo listo.

Slovenski socialisti bodo postavili svoje kandidature na Mačkovi listi v okrajih: Prevalje, Celje, Maribor levi breg, Maribor desni breg, Črnomelj, Ljubljana okolica in Radovljica.

O volilnem sporazumu med Združeno opozicijo smo že poročali. Proti tej zvezi so nastopili nekateri prvaki JNS in to posebno v Savski banovini. Tako je banovinska konferenca JNS v Zagrebu, ki je s 30 glasovi proti 7 odklonila ta volilni dogovor.

Pogajanja med socialisti in vodstvom združene opozicije glede skupnega nastopa pri volitvah, so se te dni uspešno zaključila. Socialisti bodo postavili v okviru dr. Mačkove liste večje število svojih kandidatov in to posebno v industrijskih središčih države.

Državni odbor za volitve je na eni izmed zadnjih sej sklenil, da ne sme biti na področju enega volišča več ko 1000 volilcev. Zaradi tega bo v vsej državi ustanovljenih večje število volišč. Tudi naša banovina dobi več novih volišč, med drugimi po eno v Gornjih Petrovcih, Gradu in Križevcih. V naši banovini bo pri decemberskih volitvah 625 volišč.

Predsednik banovinskega odbora JNS za savsko banovino Demetrovič je radi znanega sporazuma z Združeno opozicijo, s svojimi prijatelji izstopil iz stranke.

Zastopniki JRZ za ljutomerski okraj so na seji v Križevcih soglasno dooločili za kandidata za ljutomerski okraj Franca Snoja, tajnika JRZ v G. Radgoni in za njegovega namestnika Alojzija Štuheca, banskega svetnika in načelnika okr. cestnega odbora.

† Knez Arsen

V Parizu je 78. letu starosti umrl Nj. Vis. knez Arsen, oče kneza namestnika Pavla. Pokojnik je bil armadni general jugoslovenske vojske. Njegovo truplo so prepeljali v domovino. Zadnji počitek je našel v grobnici kraljeve hiše Karadjordjevičev na Oplencu. Za velikim pokojnikom bo dvor žaloval dvanajst tednov. Prvih šest tednov bo na dvoru globoka žalost. Knez namestnik Pavle je ob izgubi svojega očeta, prejel veliko tuzemskih in inozemskih sožalij, v katerih mu vladarji raznih držav izražajo sožalje ob bridki izgubi.

Češkoslovaška vlada je odpovedala zvezno pogodbo z sovjetsko Rusijo. Spremenjene razmere jo silijo k spremembi svoje zunanje politike.

Na Češkem kakor tudi na Slovaškem je vlada razpustila vse komunistične stranke in obenem prepovedala izhajanje komunističnih časopisov.

Po odstopu predsednika češkoslovaške republike dr. Beneša, ki je odšel v inozemstvo, še vedno niso izvolili novega predsednika države. To bodo storili še le takrat, ko bodo dokončno določene meje nove češkoslovaške države.

Kanadska vlada je sporočila angleški vladi, da je pripravljena dovliti 20 000 beguncem iz Češkoslovaške naselitev v Kanadi. Begunci pa morajo imeti potrebna sredstva, da se morejo naseliti kot farmerji.

V Nemčiji bodo v kratkem odpustili domov 100 000 vojakov, ki so bili poklicani pod orožje v času, ko je bila vojna nevarnost v Evropi na vrhuncu.

Italijani so odpoklicali prvih 10 000 vojakov iz španskega bojišča, kjer so se bojevali na strani generala Franca. Italija je to storila, ker bo šele sedaj Anglija priznala zasedbo Abesinije in uveljavila sporazum, ki ga je že poleti sklenila z Italijo. Državljanjska vojna v Španiji se bliža koncu.

Predsednik turške republike Atatürk je bil pretekli teden tako hudo bolan, da so vsak dan pričakovali njegove smrti. Sedaj se je njegovo zdravstveno stanje nekoliko izboljšalo.

Priprave za volitve

Takoj po razpustu narodne skupščine in razpisu novih volitev narodnih poslancev, se je opazilo živahno potovanje strankarskih voditeljev na razne sestanke in pogovore. Že 22. oktobra se je ugotovilo, da bodo postavljeni samo dve listi in sicer lista vladne stranke J. R. Z., kateri se je priključil tudi Hodžera s svojo stranko, ter lista opozicijskega bloka v katerem so združene vse opozicijske stranke izvzemši Ljotiča, ki misli za svojo stranko vložiti lastno listo.

Nositelj vladne liste je predsednik kraljevske vlade g. Dr. Stojadinovič Milan, a liste opozicijskega bloka pa g. Dr. Maček Vladimir. Vse to se je izvršilo primerno v kratkih dneh. Tako grupacijo strank se ni pričakovalo, zlasti ne, da bo stranka J. N. S., ki ima v pogledu vladavine in današnje ustave enak program, kot ga ima vladna stranka J. R. Z., stopila v blok onih strank, ki hočejo spremembo ustave in razdelitev države v samouprave.

Predvideva se, da je število volilnih upravičencev približno v obeh taborih enako, vendar se to stanje s primerno agitacijo lahko spremeni, zato je pričakovati v splošnem prav živahno agitacijo.

Tako vladna stranka, kakor združena opozicija so v nekaterih krajih že imenovali svoje kandidate. V našem srezu so pristali J. R. Z. določili za svojega kandidata g. Bajlec Franca, advokata v Murški Soboti, za namestnika pa g. Kerec Franca, šefa borze dela v M. Soboti. Slišimo govoriti, da dobiva vabila za kandidaturu tako od vladne kakor opozicijske stranke tudi g. Hartner Ferdinand, župan občine Murska Sobota, da pa se do danes t. j. do 26. t. m. za kandidaturu ni še odločil.

V dolnjelendavskem srezu odločno odklanja ponovno kandidaturu dosežani poslanec g. Dr. Klar. Do 26. t. m. ni še z gotovostjo določen o srezu Lendava nobeden kandidat za narodnega poslanca.

Sporazumno ugotavljanje osnove za davek na poslovni promet zopet dovoljeno.

Davčni oddelek finančnega ministerstva je obvestil davčne uprave, da morejo zopet sklepati z davčnimi zavezanci sporazume o davčni osnovi za plačevanje davka na poslovni promet. Sporazum se more skleniti za dobo treh let. Prošnja za sklenitev sporazuma se vložijo pri pristojni davčni upravi in sicer istočasno z letno prijavo za pridobitno in prometnega davka. Za leto 1939 bo torej že mogoče sporazumno ugotoviti osnovo za davek na poslovni promet. Kdor bi pa želel skleniti tak sporazum že za leto 1938, mora to takoj prijaviti pristojni davčni upravi. Oni pa, ki so prošnje za sporazumno ugotovitev davčne osnove za davek na poslovni promet vložili, a te prošnje niso bile rešene, ker je medtem finančno ministerstvo ustanovilo sklepanje teh sporazumov, naj se informirajo pri davčnih upravah, kako je s temi njihovimi prošnjami. Tudi vse druge potrebne informacije dobe pri davčni upravi.

Volitve

Volitve razpisane dne 11. oktobra t. l. se bodo vršile v nedeljo dne 11. decembra 1938 ter bodo izvedene po določilih volilnega zakona z dne 10. septembra 1931. Vladi, ki je izdala ta zakon, je predsedoval general Peter Živkovič, bila sta v vladi tudi dva Slovence in sicer Dr. Kramer in Ivan Pucelj. Ta zakon je samo nekaj spremenjen z zakonom z dne 24. marca 1938. Po tem volilnem zakonu so se do sedaj vršila že dvakrat volitve in sicer leta 1931, ko je dobil večino nosilec državne liste g. Peter Živkovič in 5. maja 1935, ko je dobil večino Bogoljub Jevtič.

Narodna skupščina bo po teh volitvah štela 371 poslancev. Vsak politični okraj je obenem volilni okraj, poleg tega pa tvori svoj lastni volilni okraj vsako mesto, kjer je sedež banovine in mesto z nad 100.000 prebivalci. Vsak okraj voli redno le enega poslanca, le nekateri po dva, med tem Ljubljana okolica in Maribor levi breg. V Sloveniji bo pri prihodnjih volitvah izvoljeno 29 poslancev in sicer 14 v ljubljanskem volilnem okrožju, 15 pa v mariborskem. Aktivno volilno pravico ima vsak moški, ki je dovršil 21 let starosti in je državljan kraljevine Jugoslavije. Glasovanje pri volitvah bo javno po občinah odnočno po stalnih volilnih imenikih.

Kongres zveze lovskih društev

V Mariboru se je preteklo nedeljo vršil pod predsedstvom g. dr. Vasilija Jovanovića 14. letni zbor Osrednje zveze lovskih društev kraljevine Jugoslavije. Na zboru so bila zastopana lovska društva iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Cetinja, Splita, Sarajeva in Novega Sada. Ko je bilo sprejeto obsežno poročilo o delovanju Osrednje zveze in o njenem premoženjskem stanju, je bila upravnemu in nadzornemu odboru soglasno podana razrešnica. Letni zbor je z živahnim odobravanjem in soglasno izvolil stari upravni in nadzorni odbor pod predsedstvom g. dr. Vasilija Jovanovića. Zbor je izčrpno proučil predloge posameznih društev glede izpopolnitve zakona o lovu in bo te svoje predloge predložil pristojnemu ministrstvu za gozdove in rudnike. Zbor je nadalje sprejel poročila in obračune lovskih razstav, ki so bile v preteklem poslovnem letu prirejane, ter je odobril pravilnik za strelske tekme z lovskim orožjem. Pravilnik je odslej obvezen za vse tovrstne tekme v naši državi. Zbor je določil pripravljajni odbor za organizacijo tega lepega sporta.

Z zbora so bile poslani pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici Mariji, kr. vis. knezu namestniku Pavlu in raznim predstavnikom. V zvezi z zborom se je vršila v Mariboru tudi velika propagandna strelska tekma, na kateri si je priboril prvo nagrado g. R. Vukmanović, član Lovskega društva v Mariboru. V tovariškem duhu so se delegati podali na izlet na Pohorje in so zaključili zborovanje z družabnim lovom pri članih gostiteljskega Lovskega društva v Mariboru, ki je odlično organiziralo celotni spored zborovanja.

GOVORI DRŽAVNIKOV, OPERE, PREDAVANJA

V VAŠEM DOMU Z RADIOAPARATI
NORA
ORION
MINERVA
SACHSENWERK
STANDARD
TEFAG
SIERA

OD DIN 2.750—
 NA MALE MESEČNE OBROKE
 Z DVOLETNIM JAMSTVOM
 PRVE PHEMURSKHE STROKOVNE RADIODELAVNICE
NEMEC JANEZ MURSKA SOBOTA.

Brezobvezno predavanje — zamenjava in prodaja rabljenih aparatov po ZELO UGODNIH CENAH IN POGOJIH Z DVOLETNIM JAMSTVOM. — NEMEC J. M. SOBOTA.

Predsednik vlade g. dr. Milan Stojadinovič

je sprejel dne 12. oktobra t. l. deputacijo centralnega predstavništva trgovstva, ki mu je predložila poročilo o važnih sklepih gospodarskega vprašanja, ki so bila ventilirana na zadnjem vsetrgovskem kongresu v Ljubljani, zlasti pa o vprašanju zaščite trgovcev. Predsednik vlade g. dr. Stojadinovič je z vidnim znamenjem sledil poročilom te deputacije, vendar je konstatiral, da se mora rešitev teh vprašanj odložiti do konca volitev v narodno skupščino. Pri tej priliki je dejal predsednik vlade, da morajo trgovci tudi sami gledati na to, da pridejo njih zastopniki v novo skupščino ter da s svojim delom pripomorejo, da se bodo gospodarska in njih stanovska vprašanja čimpravičneje reševala.

Manjšinski narodi na Poljskem

Kako krivična je bila Poljska napram češkoslovaški republiki, ko je za borih 70 000 Poljakov alarmirala ves svet češ. da živi ta manjšina izven okvirja svoje države in da ji preti vsled preganjanja in zatiranja popolna asimilacija, pove sledeča statistika, ki dovolj jasno dokazuje, da je tudi Poljska mozaik narodnosti, in da se bo tudi njeno vprašanje prej ali slej obravnavalo na secirni mizi evropskih kirurgov. Ali ji bo kdo tedaj pomagal, je drugo vprašanje. Mislimo, da ne, ker bo še vsem prizadetim narodom v preveč svežem spominu nebratska igra, ki jo je igrala, pa tudi doigrala napram slovanski sestri, v času, ko se je ta zvijala od muk amputacij, izvršenih na njenem zdravem telesu.

Ukrajincev je na Poljsem 7 milijonov. Pravic nimajo nobenih, le davki, ki jih morajo plačevati, so ogromni. Uradniki v poljski Ukrajini so sami Poljaki. Večina šol je poljskih. Za dosego popolne in temeljite asimilacije ukrajinskega naroda, so spremenili 2166 ukrajinskih šol v poljske. — Tudi verska strpnost judovsko-rimokatoliškega režima se jasno kristalizira v tem, da so Poljaki pod takšnim pisanim in za nas katoličane nepojmljivim in nezdružljivim režimom, deloma zaprli, deloma pa zažgali nad 500 pravoslavni cerkva.

Prav tako se godi tudi Belorusom, ki jih je na Poljskem 2 milijona. — Agrarna reforma je pobrala Belorusom skoraj vsa zemljišča ter jih prisilila, da kot dninarji obdelujejo tisto zemljo, na kateri so kot gospodarji gospodarili že stoletja. — In kot dninarji bodo ostali, ker jim je poljska vlada prepovedala kupovati za lasten denar svoja zemljišča.

Judov je nad 2 milijona, Nemcev tudi okoli 2 milijona in Litvanecv okoli pol milijona.

Tako izgleda danes Poljska, tista Poljska, ki je iskala pezdri v tujem očesu, a bruna v lastnem ni našla.

Podružnica Zveze združenih delavcev v Murški Soboti,

bo imela v nedeljo, dne 30. oktobra t. l. ob 11. uri dopoldne v organizacijskih prostorih v Delavskem domu v M. Soboti, svoj občni zbor. Za vse člane je občni zbor obvezen. Vabimo vso ročno delavstvo od blizu in daleč, da se tudi ona udeleži tega zbora, čeprav še niso člani ZZD. Prisostvoval bo tudi zastopnik centrale iz Ljubljane. — Odbor.

Oče 8 otrok povožen

Na Polčanah je živel vpokojeni policijski uradnik g. Knez Ivan, brat pri nas na splošno poznane tajnika pošiljnice g. Knez Josipa iz Predanovec. V soboto dne 15. t. m. se je Knez Ivan peljal od doma z kolesom po nekem opravku. Na ozki poti je srečal tovorni avto, ki se mu je izognil, vendar je ob dovozu k avtomobilu po naključju zavozil naravnost pred avto, ki je Kneza povozil in na mestu usmrtil. Pokojnega je prebivalstvo Polčan in sosednjih vasi čislalo kot zelo dobrega in pridnega človeka, ter skrbnega očeta in gospodarja. Poleg drugih društev ga bo posebno pogrešal Sokol kot vnetega sodelavca in skrbnega odbornika.

Zapušča užaloščeno ženo in 8 nepreskrbljenih otrok, od katerih je najstarejši sin na III. učiteljšču v Mariboru. Naj počiva v miru!

Eno petino slovaške zemlje bi hoteli Ogrji

Ob priliki razgovorov med Slovaško in madžarsko komisijo je šef čsl. tiskovnega odseka izjavil:

Slovaki so majhen narod, ki šteje 2 in pol milijona ljudi. Oni morajo sedaj, ko gre za ohranitev lastne narodnosti in zavarovanje življenjske sposobnosti slovaške avtonomije, do vseh podrobnosti proučiti vsa na novo nastala vprašanja. Nepremišljena popuščanja bi mogla biti usodna za obstoj slovaške avtonomije. Zaradi tega je morala češkoslovaška delegacija v svojih razgovorih z Madžari povezati narodnostne ozire z vojaškimi, prometnimi in gospodarskimi. Madžarski predlogi so za Slovake nesprejemljivi, ker bi na ta način petina slovaškega naroda odpadla od Slovaške. Zato se delegacija ne more strinjati z razmejitvijo, kakor jo predlagajo Madžari, ker bi po tej poti ostala izven slovaških državnih mej večina najpomembnejših krajev.

